

U.G. 3rd Semester Examination - 2020**SANSKRIT****Course Code: BSNSCCHT302****Course Title: Sanskrit Composition and
Communication**

Full Marks : 40

Time : 2 Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable.*

1. अधस्तनेषु प्रश्नेषु दशप्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः : 1×10=10
- i) 'षष्ठी शेषे'—इत्यत्र शेषः शब्देन किं बुध्यते?
- ii) 'अभिहिते तु कर्मणि'—का विभक्तिः भवति?
- iii) उपपदविभक्तिः का?
- iv) 'त्वावाच्' प्रत्ययजन्यं सूत्रं किम्?
- v) 'भिन्नः' इत्यत्र प्रत्ययः कः?
- vi) 'कार्यम्' पदेऽस्मिन् निहितः प्रत्ययः कः?
- vii) शिशुना रुद्यते—वाक्यमिदं कस्मिन् वाच्ये अस्ति?
- viii) आ-पूर्वक-टृ-धातोः उत्तरं ल्यप्-प्रत्ययेन किं रूपं भवति?

- ix) 'वविता गान गाय'—अस्य वाक्यस्य संस्कृतभाषया अनुवादं कुरु।
- x) 'विप्राय गां ददाति' अस्य वाक्यस्य बङ्गभाषया अनुवादं कुरु।
- xi) 'ध्रुवमपायेपादानम्' सूत्रेऽस्मिन् ध्रुवं पदस्य कोऽर्थः?
- xii) गम् धातुना सह तुमुन् प्रत्ययेन किं रूपं साधितम्?
- xiii) शतृ-प्रत्ययेन साधितः शब्दः कः?
- xiv) 'स्तुतिः' पदेऽस्मिन् प्रत्ययः कः?
- xv) 'तेन पुस्तकं पठ्यते' वाक्यमिदं कस्मिन् वाच्ये अस्ति?

2. अधःस्थितेषु प्रश्नेषु पञ्चप्रश्नाः देवनागरीलिप्या संस्कृतभाषया च समाधेयाः : 2×5=10
- i) 'बालकः अन्नं खादति'—एतस्य कर्मवाच्ये परिवर्तनं कुरु।
- ii) हेतुः शब्दयोगे का विभक्तिर्भवति? तस्य प्रासङ्गिकसूत्रं किम्?
- iii) आधारः कतिविधः? तेषु एकस्य उदाहरणं दीयताम्।
- iv) निष्ठासंज्ञासाधकं सूत्रं किम्? उदाहरणं लेखनीयम्।
- v) 'कर्तुरीप्सिततमं कर्म' इत्यस्मिन् सूत्रे 'ईप्सित' शब्दस्य कोऽर्थः? कस्मिन् कारके सूत्रमिदं निर्दिष्टम्?
- vi) 'अपाय' अर्थे का विभक्तिर्भवति? अस्य प्रासङ्गिकसूत्रं किम्?
- vii) 'रामेण हतो बाली'—अस्य कर्तृवाच्ये परिवर्तनं कुरु।

viii) 'गुरुः छात्रान् व्याकरणं पाठयति' अत्र 'छात्रान्' इति शब्दे वचनं किम्?

3. अधस्तात् प्रश्नद्वयं समाधेयम् : $5 \times 2 = 10$

i) संस्कृतभाषया अनुवादः करणीयः :

रवीन्द्रनाथ ठाकुर १८७१ ख्रीष्टाब्दे १६ मे कोलकातार जोड़ासाँको ठाकुर परिवारे जन्मग्रहण करेन। ताँर पितार नाम देवेन्द्रनाथ ठाकुर एवं मातार नाम सारदा देवी। रवीन्द्रनाथ ताँर काव्यरचनार माध्यामे निजेके विश्वकवि हिसेवे प्रतिष्ठित करेन। विश्वकवि रवीन्द्रनाथ १९१७ ख्रीष्टाब्दे ताँर गीताञ्जलि रचनार जन्य नोबेल पुरस्कार पान।

अथवा

संस्कृतभाषया सूत्रमिदं व्याख्यायताम्—स्वतन्त्रः कर्ता

ii) वङ्गभाषया अनुवादः करणीयः :

इह जगति न कोऽपि जनः चिरं जीवति। अद्य वा वर्षशतान्ते वा सर्वेषां मरणं सुनिश्चितमेव। धनादि अपि तथा अद्य वा मासान्ते वा वर्षान्ते वा व्ययितानि भवन्ति। अतएव प्राणानां धनानाश्च अचिरस्थायित्वं पर्यालोच्य बुद्धिमन्तो जनाः तेषाः सार्थकत्वाय यतेरन्। परार्थे उत्सर्ग एव तस्य प्रकृष्टतम उपायः। अतएव प्राज्ञो जनो धनानि च प्राणान् च परोपकाराय एव उत्सृजेत्।

iii) संस्कृतभाषया एकस्य सूत्रस्य व्याख्या कार्या : 5

क) अकथितंच

ख) क्तवत् निष्ठा

ग) तव्यत्तव्यानीयरः

4. संस्कृतभाषया कश्चन एकः प्रबन्धः वैशद्येन लेखनीयः :

$10 \times 1 = 10$

i) वसुधैव कुटुम्बकम्

ii) महाकविः कालिदासः

iii) कोरोना-महामारी—इत्यधिकृत्य कश्चन प्रबन्धः स्वेच्छया विरच्यताम्।